

NÂNG CAO NĂNG SUẤT NGÀNH SẢN XUẤT CHẾ BIẾN, CHẾ TẠO

Ngành sản xuất chế biến, chế tạo có vị thế và vai trò quan trọng, là động lực dẫn dắt nền kinh tế tăng trưởng, tránh khỏi nguy cơ tụt hậu và tham gia vào chuỗi giá trị toàn cầu. Để nền kinh tế Việt Nam vươn xa, nâng tầm với các nền kinh tế đang phát triển trên thế giới, ngành sản xuất chế biến, chế tạo cần khắc phục những điểm hạn chế còn tồn tại, qua đó góp phần nâng cao năng suất, phát triển thị trường.

Thực trạng ngành sản xuất chế biến, chế tạo tại Việt Nam

Lịch sử đã chứng minh, sản xuất là động lực của sự tăng trưởng, thịnh vượng và đổi mới ở các nước trên thế giới. Các quốc gia có nền kinh tế phát triển như Đức, Nhật Bản, Vương quốc Anh, Mỹ... đã thúc đẩy tăng trưởng thông qua thực hiện công nghiệp hóa từ rất sớm. Những nền kinh tế công nghiệp hóa gần đây ở khu vực Đông Á như Hàn Quốc, Singapore... cũng đang đi theo con đường này và đạt được nhiều thành tựu.

Tương tự như Hàn Quốc và các nước Đông Á đang phát triển, kể từ khi tiến hành công cuộc đổi mới, Việt Nam đã đạt được tăng trưởng kinh tế đáng kể. Việt Nam bắt đầu sự nghiệp công nghiệp hóa và hiện đại hóa đất nước bằng cách tập trung vào các ngành công nghiệp nhẹ, thâm dụng lao động và nhanh chóng hội nhập với thị trường toàn cầu. Chiến lược này đã rất thành công trong giai đoạn bắt đầu nâng cao năng suất và giảm nghèo của Việt Nam.

Trong Chương trình hành động cơ cấu lại nền kinh tế giai đoạn 2021-2025, Chính phủ đặt mục tiêu tốc độ tăng năng suất lao động bình quân đạt trên 6,5%/năm. Trong đó tốc độ tăng năng suất lao động ngành sản xuất chế biến, chế tạo đạt

Ngành sản xuất chế biến, chế tạo trong những năm qua đã có nhiều đóng góp cho sự tăng trưởng của nền kinh tế.

6,5-7%/năm. Ngành sản xuất chế biến, chế tạo trong thời gian qua đã tiếp tục khẳng định vai trò chủ lực, thúc đẩy sản xuất công nghiệp tăng tốc, thể hiện trong việc tăng năng suất toàn nền kinh tế và đa dạng hóa các sản phẩm xuất khẩu. Đồng thời, tỷ lệ việc làm ngày càng tăng của ngành này là những dấu hiệu tích cực.

Tuy nhiên, bên cạnh những mặt tích cực đạt được, ngành sản xuất chế biến, chế tạo vẫn tồn tại không ít hạn chế, tập trung ở những vấn đề sau:

Thứ nhất, ngành sản xuất chế biến, chế tạo phụ thuộc nhiều vào sự dẫn dắt của doanh nghiệp đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI). Khu

vực FDI hiện chiếm tới 64,44% tổng giá trị gia tăng của toàn ngành.

Thứ hai, mặc dù phát triển nhanh cả về giá trị và số lao động tham gia, nhưng tốc độ tăng năng suất lao động trong ngành này đang ở mức thấp. Một số ngành công nghệ cao được dẫn dắt bởi doanh nghiệp FDI như sản xuất sản phẩm điện tử, máy vi tính cũng đang chủ yếu dừng lại ở công đoạn gia công và lắp ráp.

Thứ ba, tiến bộ công nghệ chưa được chú trọng. Tiến bộ công nghệ ở nhóm ngành sản xuất chế biến, chế tạo của Việt Nam hiện đang chủ yếu dựa trên

Trong ngành chế biến thực phẩm, cần khuyến khích các doanh nghiệp chế biến những nông sản có thể mạnh của Việt Nam.

tăng cường đầu tư đổi mới thiết bị, còn thiếu nghiên cứu, đổi mới sáng tạo từ nội lực doanh nghiệp.

Giải pháp thúc đẩy ngành sản xuất chế biến, chế tạo

Theo các chuyên gia của Viện Năng suất Việt Nam (Tổng cục Tiêu chuẩn Đo lường Chất lượng), để khắc phục những hạn chế kể trên, ngành sản xuất chế biến, chế tạo cần tiếp tục triển khai các giải pháp tập trung tháo gỡ khó khăn cho doanh nghiệp sản xuất, kinh doanh; phục hồi sản xuất, chuỗi cung ứng, chuỗi giá trị bị đứt gãy; hỗ trợ doanh nghiệp trong việc tìm kiếm thị trường xuất/nhập khẩu nguyên liệu, nhiên liệu, phụ tùng, linh kiện thay thế. Trong đó cần chú trọng vào:

Một là, các doanh nghiệp cần tập trung vào việc cải tiến công nghệ, quản lý năng lực sản xuất và nguồn nhân lực, góp phần tăng năng suất lao động và hiệu quả doanh nghiệp, hỗ trợ doanh nghiệp thích nghi với xu hướng phát triển của thế giới và đáp

ứng yêu cầu của thị trường. Nhà nước cần tạo ra “sân chơi” bình đẳng cho khu vực tư nhân trong nước bằng cách loại bỏ các rào cản (tiếp cận tín dụng, đất đai, giảm thuế và miễn thuế) để khu vực này cạnh tranh công bằng với các doanh nghiệp khác, nhất là với doanh nghiệp FDI.

Hai là, tiếp tục xây dựng các chính sách khuyến khích, tạo điều kiện chuyển giao công nghệ, chuyển dịch cơ cấu kinh tế, phát triển các ngành công nghệ trung bình và cao, giảm dần tỷ trọng của các ngành công nghiệp công nghệ thấp, có năng suất lao động thấp. Riêng đối với tiểu ngành sản xuất chế biến thực phẩm, cần khuyến khích, phát triển, tận dụng những lợi thế về nông sản - thủy sản có giá trị xuất khẩu cao như cà phê, hồ tiêu, tôm, cá da trơn, rau, quả... Bên cạnh đó, các doanh nghiệp cần phát triển chuỗi giá trị nội địa, như kết nối các nhà sản xuất có quy mô nhỏ, tăng cường áp dụng tiêu chuẩn an toàn thực phẩm, nâng cao chất lượng, phát triển thương hiệu và tiếp thị, mở

rộng tiếp cận thị trường quốc tế. Nhà nước cần khuyến khích, hỗ trợ phát triển nền tảng thương mại điện tử, các đơn vị trung gian giúp kết nối thành viên trong chuỗi giá trị; hỗ trợ nông dân/hộ sản xuất nhỏ trong việc áp dụng các thực hành sản xuất, đáp ứng tiêu chuẩn cao trong chế biến thực phẩm, tổ chức các hoạt động hợp tác xã hoặc các hình thức chính thức khác để đạt được hiệu quả lớn hơn từ việc tăng quy mô.

Ba là, khuyến khích các tập đoàn tư nhân lớn đi đầu trong phát triển, sản xuất sản phẩm công nghệ cao và phát triển chuỗi giá trị nội địa, hỗ trợ cho chiến lược cạnh tranh thị trường quốc tế của các sản phẩm thế mạnh mang thương hiệu Việt Nam. Xây dựng các chương trình, gói hỗ trợ cải tiến năng suất khác nhau tùy theo thực trạng năng suất của từng tiểu ngành để hỗ trợ có trọng tâm, trọng điểm. Việc hỗ trợ cần tập trung vào đổi mới công nghệ, nâng cao chất lượng hệ thống quản trị; đào tạo nhân lực thích ứng với công nghệ mới; áp dụng các hệ thống, tiêu chuẩn, mô hình cải tiến năng suất, áp dụng các thành tựu của Cách mạng công nghiệp lần thứ tư.

Có thể nói, ngành sản xuất chế biến, chế tạo đóng vai trò chủ đạo, tạo ra giá trị gia tăng lớn và quyết định đối với chất lượng tăng trưởng của nền kinh tế quốc gia. Việc thực hiện đồng bộ các giải pháp trên đây, cùng với việc ổn định sản xuất sẽ là cơ hội nâng cao năng suất ngành sản xuất chế biến, chế tạo, để ngành này đóng góp nhiều hơn vào sự phát triển của nền kinh tế.

Phương Nam